

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งในการทำงาน ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร จำนวน 139 คน ครู 1,819 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,395 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,353 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (วิลโล ทองแป้, 2542, หน้า 101) ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีการคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 359 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยแบ่งตามตำแหน่งในการทำงาน ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร จำนวน 139 คน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนที่เหลือแบ่งเป็นสองส่วน คือ ครู 110 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 110 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 359 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 359 คน จัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทำบรรณานุกรม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 359 ฉบับ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารร้อยละ 38.72 ครูร้อยละ 30.64 และกรรมการสถานศึกษาร้อยละ 30.64 จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงานแต่ละรายด้านก็พบว่ามีเกณฑ์ระดับมากทุกด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ใน

ภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการก็พบว่า มีเกณฑ์ระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดให้มีอาคารเรียน อาคารประกอบให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน รองลงมาเป็นจัดให้มีการวางแผนโครงการพัฒนาอาคารสถานที่มุ่งสู่มาตรฐานและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการนำแผนผังของโรงเรียนเต็มรูปแบบมาเป็นแนวทางในการพัฒนาอาคารสถานที่ของโรงเรียน

1.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้อาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการก็พบว่า มีเกณฑ์ระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ รองลงมาเป็นมีแผนการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา และการให้บริการแก่ชุมชน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีหลักเกณฑ์หรือระเบียบการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการพบว่าส่วนใหญ่มีเกณฑ์ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ครู นักเรียน นักการภารโรง มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ รองลงมาเป็นแต่งตั้งครูรับผิดชอบในการดูแลความเรียบร้อยของอาคารสถานที่ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดเก็บค่าบำรุงในการใช้อาคารสถานที่จากบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก

1.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการพบว่าส่วนใหญ่มีเกณฑ์ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดเวรยามในการควบคุม ดูแล อาคารสถานที่และดูแลความปลอดภัยในโรงเรียน รองลงมาเป็นการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่อาคารสถานที่ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กำกับ ดูแล กรณีที่มีบุคคลภายนอกขออนุญาตใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน

1.5 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการก็พบว่า มีเกณฑ์

ระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้อาคารในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนรองลงมาเป็นแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน

2. ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริหารงานแต่ละรายด้านพบว่า มีปัญหาระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยมีปัญหาด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่เป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ตามลำดับ ส่วนด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ที่มีปัญหาระดับน้อยและเป็นปัญหาอันดับสุดท้าย

มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการก็พบว่า มีปัญหาระดับปานกลางทุกรายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นปัญหาอันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดอาคารสถานที่ของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน รองลงมาเป็นการดำเนินงานของคณะกรรมการควบคุมการก่อสร้างอาคารเรียนและสิ่งปลูกสร้างได้อย่างถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ส่วนรายการที่เป็นปัญหาอันดับสุดท้ายคือ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่งานอาคารสถานที่ในการวางแผนการจัดอาคารสถานที่

2.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้อาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการก็พบว่า มีปัญหาระดับปานกลางทุกรายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นปัญหาอันดับแรกคือ การกำหนดแผนการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน รองลงมาเป็นวางแผนการใช้อาคารสถานที่ได้ตรงกับความต้องการ ส่วนรายการที่เป็นปัญหาอันดับสุดท้ายคือ การจัดเตรียมข้อมูลด้านอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ได้ตรงกับความต้องการ

2.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการพบว่าส่วนใหญ่มี

ปัญหาระดับปานกลาง สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นปัญหาอันดับแรกคือ การซ่อมแซม และบำรุงรักษาอาคาร แหล่งเรียนรู้ สิ่งปลูกสร้างให้มีความแข็งแรง ปลอดภัยและพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอรองรับมาเป็นการสำรวจและตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในอาคารสถานที่ให้มีความเรียบร้อยและพร้อมในการใช้งาน ส่วนรายการที่เป็นปัญหาอันดับสุดท้ายคือ มีการจัดเก็บค่าบำรุงในการใช้อาคารสถานที่จากบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก

2.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาระดับปานกลาง สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นปัญหาอันดับแรกคือ ความร่วมมือของชุมชนในการดูแลรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่ในโรงเรียน รองลงมาเป็นการแต่งตั้งเวรยามในการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน ส่วนรายการที่เป็นปัญหาอันดับสุดท้ายคือ การกำกับดูแลการใช้อาคารสถานที่ ในกรณีที่มิบุคคล ภายนอกมาขอใช้อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม

2.5 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ในภาพรวมระดับน้อย เมื่อพิจารณาการดำเนินงานแต่ละรายการพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาระดับน้อย สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นปัญหาอันดับแรกคือ ให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน รองลงมาเป็นการสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ส่วนรายการที่เป็นปัญหาอันดับสุดท้ายคือ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

3. เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกการบริหารงานแต่ละรายด้าน พบว่า ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพการบริหารงานด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ไม่มีความแตกต่าง เปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานด้านการใช้อาคารสถานที่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.2 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.3 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.4 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานด้านการประเมินผลอาคารสถานที่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู และกลุ่มครูกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.5 ในภาพรวม พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกการบริหารงานแต่ละรายด้านพบว่า ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ สถานศึกษามีสภาพการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพการบริหารงานด้านการใช้อาคารสถานที่และด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ไม่มีความแตกต่าง เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีสภาพการบริหารงานด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีสภาพการบริหารงานด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.3 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีสภาพการบริหารงานด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.4 ในภาพรวม พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีสภาพการ

บริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 จำแนกตามประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกการบริหารงานแต่ละรายด้านพบว่าด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ สภาพการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพการบริหารงานด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ไม่มีความแตกต่าง เปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์การบริหารงานอาคารสถานที่ น้อยกว่า 6 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกันเห็นว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) มีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา และกลุ่มครูกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านการใช้อาคารสถานที่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู และกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา และกลุ่มครูกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู และกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1.5 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1.6 ในภาพรวม พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) มีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีปัญหาการบริหารงานด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีปัญหาการบริหารงานด้านการใช้อาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีปัญหาการบริหารงานด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีปัญหาการบริหารงานด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.5 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีปัญหาการบริหารงานด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.6 ในภาพรวม พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีปัญหาการ

บริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 จำแนกตามประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาการบริหารงานด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และด้านการใช้อาคารสถานที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) มีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่กลุ่มมีประสบการณ์บริหารงานอาคารสถานที่ 6 – 10 ปี กับกลุ่มมีประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3.2 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่กลุ่มมีประสบการณ์บริหารงานอาคารสถานที่ น้อยกว่า 6 ปีกับกลุ่มมีประสบการณ์ 6 - 10 ปี และกลุ่มมีประสบการณ์ 6 – 10 ปี กับกลุ่มมีประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3.3 ในภาพรวม พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมกลุ่มมีประสบการณ์บริหารงานอาคารสถานที่ 6 – 10 ปี กับกลุ่มมีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ของผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

1.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสร้างอาคารสถานที่เริ่มต้นจากการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การวางแผนบริเวณที่ตั้งอาคาร การวางแผนของงบประมาณ การควบคุมการก่อสร้างอาคาร การรื้อถอนอาคารสถานที่ให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายของทางราชการ รวมถึงการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ จัดตกแต่งให้เป็นไปตามหลักการจัดอาคารสถานที่ เพื่อให้ได้อาคารสถานที่เพียงพอเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุน

การเรียนการสอนให้ดำเนินไปด้วยความสะดวกราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ ชูดำ (2541, หน้า 22) กล่าวว่า การจัดสร้างอาคารนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้าใจเกณฑ์มาตรฐาน ต้องวางแผนของงบประมาณ ควบคุมการก่อสร้างอาคารให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบ กฎหมายของทางราชการ และต้องดำเนินการเกี่ยวกับการรื้อถอนอาคารให้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องร่วมมือกับบุคลากรในชุมชนแก้ปัญหาขาดแคลน เพื่อให้ได้อาคารสถานที่เพียงพอเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 29-30) กล่าวว่าผู้บริหารควรมีบทบาทในการจัดสร้างอาคารสถานที่ ดังนี้ ของงบประมาณจัดสร้างอาคารสถานที่ ควบคุมการก่อสร้างอาคารให้ถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนแก้ปัญหาขาดแคลนอาคารสถานที่ ในกรณีที่งบประมาณจากราชการมีไม่เพียงพอ

1.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้อาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ เริ่มจากการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการใช้อาคารสถานที่ การจัดทำแผนผังโรงเรียน แผนผังอาคารเรียนและห้องเรียน จัดให้มีตารางการใช้อาคารเรียน อาคารประกอบ จัดทำเอกสารแนะนำการใช้อาคารสถานที่ การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่ง รวมถึงการจัดให้บริการใช้อาคารสถานที่แก่ชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ ชูดำ (2541, หน้า 28) กล่าวว่า การใช้อาคารสถานที่เป็นการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด โดยการจัดให้มีแผนผังบริเวณโรงเรียน ห้องเรียน จัดให้มีตารางแสดงการใช้อาคารสถานที่ เพื่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และการจัดกิจกรรมของชุมชน และสอดคล้องกับศิริ เจริญวัย (2541, หน้า 29) กล่าวว่าอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเป็นหลักและใช้เพื่อกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารจะต้องวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้รอบคอบและเกิดประโยชน์ในการใช้สอยให้มากที่สุด

1.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาได้พยายามบำรุงรักษาอาคารสถานที่เพื่อธำรงรักษาสภาพเดิมของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้คงสภาพเดิมเอาไว้ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้ใช้เกิดความสะดวกสบายและมีความมั่นคงปลอดภัย บุคคลทั่วไปเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในสถานศึกษา ทั้งนี้รวมถึงการตรวจสอบสภาพของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ มีแผนงานการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จัดหางบประมาณมาเป็นค่าบำรุงรักษาและ

ซ่อมแซมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอ มีการกำหนดหน้าที่และมอบหมายให้บุคลากรบำรุงรักษาอาคารสถานที่ในแต่ละจุดอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ ชูดำ (2541, หน้า 33) กล่าวว่า การบำรุงรักษาอาคารสถานที่เป็นการระมัดระวังดูแลและป้องกันอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เหมาะสมต่อการใช้สอย และมีความสวยงาม เพื่อนักเรียนจะได้เรียนอย่างมีความสุข และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องตรวจสอบสภาพของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ และทำการซ่อมแซมส่วนที่ชำรุด รวมทั้งส่งเสริมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสอดคล้องกับธงไชย วงศ์กุล (2546, หน้า 21) กล่าวว่า การบำรุงรักษาอาคารสถานที่เป็นการจัดการเพื่อให้อาคารสถานที่มีความสง่างามเป็นที่เลื่อมใสของผู้ที่พบเห็น ตลอดจนเป็นการดูแลรักษาอาคารให้มีความปลอดภัยในการใช้และหมายความรวมถึงการจัดบริเวณพักผ่อนหย่อนใจภายในโรงเรียนไว้ด้วย

1.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ในภาพรวมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ สถานศึกษาได้ดำเนินการเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และแบบแผนของทางราชการที่เกี่ยวข้อง จัดให้บุคลากรทำหน้าที่ดูแลอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลอาคารสถานที่ เพื่อให้การใช้งานอาคารสถานที่ถูกต้องคุ้มค่าและให้ทุกฝ่ายได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับสนอง เครือมาก (2537, หน้า 241-244) กล่าวว่า การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ เป็นการควบคุมดูแลโดยทั่วไปให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแบบแผนของทางราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการรักษาความปลอดภัย และสอดคล้องกับสุรพล ศุภรัตน์ทิเทศ (2547, หน้า 54) กล่าวว่า การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ว่า หมายถึง การดำเนินการจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน จัดทำแบบสรุปผลการใช้อาคารสถานที่ จัดให้มีการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ ซึ่งจะช่วยให้เห็นข้อผิดพลาดซึ่งเป็นอุปสรรค หรือความไม่สะดวกในการจัดการศึกษา แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ ปรับปรุง แก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.5 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้ดำเนินการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ โดยดำเนินการจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่เมื่ออาคารสถานศึกษาได้ใช้งานมานานแล้วตามเวลาอันควร จะต้องมีการศึกษาข้อดีข้อเสียของ

การใช้งาน จัดทำแบบสรุปผลการใช้อาคารสถานที่ จัดให้มีการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งทางด้านการจัดสร้าง การใช้ การบำรุงรักษา และการควบคุมดูแล ซึ่งจะช่วยให้เห็นข้อผิดพลาดซึ่งเป็นอุปสรรคหรือความไม่สะดวกในการจัดการศึกษา แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ ชูดำ (2541, หน้า 41) กล่าวว่า การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินการใช้อาคารว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งจะต้องสร้างหรือหาเครื่องมือที่เหมาะสมและประเมินตามขั้นตอน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง วางแผน และดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสุทิน พรหมสี (2551, เมษายน 11) กล่าวว่า การประเมินผลการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนดำเนินไปด้วยดีเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขในระหว่างการทำงาน และเป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาวางแผนดำเนินงานในปีถัดไป

2. ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

2.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีแนวปฏิบัติในการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ของงบประมาณ จัดให้สถาปนิกออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ควบคุมการก่อสร้างให้ถูกต้องตามแบบแปลน ดำเนินการรื้อถอนอาคารสถานที่และสิ่งปลูกสร้างให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย ระดมทรัพยากรโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการแก้ปัญหา การขาดแคลนด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จัดให้มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นระเบียบ สวยงาม รมรื่น และน่าอยู่ จัดหาวัสดุครุภัณฑ์ประจำอาคารสถานที่ให้เพียงพอ กับความจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับทรงชัย เชื้อเมืองพาน (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นความสำคัญและความจำเป็นของงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่มีต่อภารกิจหลักของโรงเรียน และทางโรงเรียนได้ดำเนินการตามกระบวนการบริหารงานด้านนี้ครบทุกขั้นตอน

2.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้อาคารสถานที่ ในภาพรวมระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ดำเนินการการใช้อาคารสถานที่ โดยการมีส่วนร่วม

ของบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน กำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แต่ละแห่ง จัดให้มีแผนผังโรงเรียน แผนผังอาคารเรียนและห้องเรียน จัดให้มีตารางการใช้อาคารเรียน อาคารประกอบ จัดทำเอกสารแนะนำการใช้อาคารสถานที่ จัดให้บริการแก่ชุมชนเข้ามาใช้บริการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุดและมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 167-172) และสุทิน พรหมสี (2551, เมษายน 11) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ ควรดำเนินการวางแผนใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม จัดให้มีแผนผังบริเวณโรงเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษ จัดให้มีการทำตารางแสดงการใช้อาคารสถานที่ รวมถึงห้องพิเศษต่าง ๆ และให้บริการด้านอาคารสถานที่ให้แก่ชุมชนในการจัดกิจกรรม

2.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ในภาพรวมระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้ตรวจสอบสภาพของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ มีแผนงานการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กำหนดหน้าที่และมอบหมายให้บุคลากรในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ในแต่ละจุดไว้ชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งจัดหางบประมาณมาเป็นค่าบำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 167-172) และสุทิน พรหมสี (2551, เมษายน 11) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน ตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ ให้อยู่ในสภาพปัจจุบันใช้งานได้ จัดให้มีการซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุด จัดให้มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอาคารสถานที่ของบุคลากร และส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

2.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ในภาพรวมระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน จัดทำแบบสรุปผลการใช้อาคารสถานที่ จัดให้มีการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ ปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 167-172) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 223) และสุทิน พรหมสี (2551, เมษายน 11) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความ

ปลอดภัย ตรวจสอบตราการใช้อาคารสถานที่ให้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างบุคลากร ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีผู้ขอใช้อาคารสถานที่ และส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลรักษาอาคารสถานที่

2.5 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ในภาพรวมระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ดำเนินการจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน จัดทำแบบสรุปผลการใช้อาคารสถานที่ จัดให้มีการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบซึ่งจะช่วยให้เห็นข้อผิดพลาดซึ่งเป็นอุปสรรคหรือความไม่สะดวกในการจัดการศึกษาแล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทรงชัย เชื้อเมืองพาน (2542, หน้า 38-39) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 167-172) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 223) และสุทิน พรหมสี (2551, เมษายน 11) กล่าวว่า การประเมินผลงานด้านอาคารสถานที่ต้องทำเป็นระยะๆ และสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน โดยใช้เทคนิควิธีการสำคัญๆ ให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมิน เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งทางด้านการจัดสร้าง การใช้ การบำรุงรักษาและการควบคุมดูแล และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความสามารถของนักเรียนที่จะทำได้

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ อิทธิพล นิลสุขุม (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรโดยภาพรวมมีการบริหารงานอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านงานการใช้อาคารสถานที่ และด้านงานการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ นอกนั้นมีการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

4. จากผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ทวี โรจนานุกุลพงศ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า 1) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก มีปัญหาอยู่ในระดับกลาง และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน จำแนก ตามประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนก ตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ควรจัดอบรมพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ ในการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับกระบวนการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน